

EXAMINATION OF THE PLACEMENT SCORES OF THE TALENT EXAMS OF MUSIC TEACHER TRAINING PROGRAMMES IN TERMS OF SOCIO-DEMOGRAPHIC VARIABLES

Kübra Dilek TANKIZ*¹
Hasan ARAPGİRLİOĞLU**

* Doktor Öğr. Üyesi, İnönü Üniversitesi, Eğitim Fakültesi, Müzik Eğitimi Ana Bilim Dalı
** Prof. Dr., Akdeniz Üniversitesi, Devlet Konservatuvarı, Kompozisyon ve Orkestra Şefliği Bölümü

Abstract

The purpose of this study; was to detect the relationship between the placement scores of the entrants of the talent examination of Inonu University, Faculty Of Education, Department Of Fine Arts, Music Teaching Programme and their socio-demographic traits. The study has been carried out with 387 candidates who were applied to the entrance examinations. Entrants' placement scores have been examined in terms of socio-demographic variables which are individual in quality, such as gender, the type of high school they graduated from, the place – region in which most of the entrants' life time were spent, their parents' educational level, families' monthly income (entrants' income was included too, if existed), families' level of interest in music, the length of the preparation period for the examination and the way they prepared, the situation of having music education aside from the preparation period, and the instrument performed. The data obtained have been evaluated via Kruskal-Vallis test, Mann-Whitney U test, *t*-test, one way variance analysis (ANOVA) and Tukey test. At the end of the study, significance levels between the entrants' placement scores and social variables have been interpreted.

Keywords: Talent Examinations In Music, Placement Scores, Socio-Demographic Variables, Music Teacher Candidates

MÜZİK ÖĞRETMENLİĞİ ÖZEL YETENEK SINAVLARINA BAŞVURAN ADAYLARIN YERLEŞTİRME PUANLARI İLE SOSYO-DEMOGRAFİK ÖZELLİKLERİNİN KARŞILAŞTIRILMASI

Özet

Bu araştırma, İnönü Üniversitesi Eğitim Fakültesi Güzel Sanatlar Eğitimi Müzik Öğretmenliği Programına başvuran adayların, sosyo-demografik nitelikteki özellikleri ile yerleştirme puanları arasındaki ilişkiyi tespit etme amacını taşımaktadır. Araştırmanın çalışma grubunu 2010-2011 Eğitim Öğretim yılı özel yetenek sınavına başvuran 387 aday oluşturmaktadır. Adayların sosyo-demografik nitelikteki özellikleri; Cinsiyet, mezun olunan lise türü, yaşantının çoğunun geçirildiği yer-bölge, anne-baba eğitim durumu, aile aylık gelir (varsa adayın geliri de dahil), aile müzik ilgi durumu, özel yetenek sınavlarına hazırlık süresi ve hazırlanma biçimleri, hazırlık süreci dışında müzik eğitimi alma durumu, sınavda performans gösterdiği çalgı alanı değişkenlerine göre yerleştirme puanları incelenmiştir. Elde edilen verilerin hesaplanmasında Kruskal-Wallis H testi, Mann-Whitney U testi, *t*-testi, tek yönlü varyans analizi (ANOVA) ve Tukey testi kullanılmıştır. Çalışmanın sonucunda, adayların sosyo demografik nitelikteki özellikleri ile yerleştirme puanları arasındaki anlamlılık durumlarına ilişkin sonuçlar açıklanmıştır.

Anahtar Kelimeler: Müzik Yetenek Sınavı, Yerleştirme Puanı, Sosyo-Demografik Değişkenler, Müzik Öğretmeni Adayları

¹ Sorumlu Yazar E-posta: dilek.tankiz@inonu.edu.tr / Doi: 10.22252/ijca.1212483

Bu araştırma, Mayıs 2011' de İnönü Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsünde tamamlanan "Müzik Öğretmenliği Programı Özel Yetenek Sınavlarına Başvuran Adayların Başarı Durumlarının Çeşitli Değişkenler Açısından İncelenmesi" başlıklı yüksek lisans tezinin bir bölümünden hareketle oluşturulmuştur.

1. GİRİŞ

Türkiye’de her yıl belli dönemlerde mesleki müzik eğitimi veren yükseköğretim programlarına öğrenci alımı, özel yetenek sınavları ile ÖSYM merkezli bir biçimde yapılmaktadır. Özel yetenek sınavları ile öğrenci alan Müzik Öğretmenliği Programları, Beden Eğitimi ve Spor Öğretmenliği, Rekreasyon, Resim-İş Öğretmenliği, Antrenörlük Eğitimi, Spor Bilimleri ve Spor Yöneticiliği programları “Eğitim Programları” başlığı altında yer alan yapılardır (ÖSYS 2010; 12-13). Bu sınavlara Türkiye’nin dört bir yanından, farklı sosyo-demografik özelliklere sahip bireyler katılmaktadır.

Bu sınavlar, müziksel yeteneği ve müziksel beceriyi kapsayan müziksel davranışların ölçüldüğü sınavlardır (Sağır vd., 2014). Müziksel yetenek, bazı müziksel davranışların yapılabilmesi için ya da diğer bir anlatımla amaçlı bazı davranışların müziksel başarı ile sonuçlanabilmesi için bir önkoşuldur. Kuzgun’a (2003) göre yetenek, kişinin belli bir yaşa kadar kapasitesini kullanarak geliştirdiği zihinsel, duyuşsal veya psiko-motor becerilerdir. Bu beceriler, kişinin göreceği eğitimden ne ölçüde yararlanabileceği konusunda tahminde bulunmamıza yardımcı olan ipuçları sayılabilir (s. 23). Bu bağlamda müziksel yetenek, kişinin; müziğe yatkınlığı sonucunda müziksel davranışları yapabilme gücü ve becerisinin yanında, alacağı müzik eğitimi sonucunda ne ölçüde gelişebileceğine ilişkin kapasitesidir.

Bireyin veya toplumun, yaşam boyunca müziksel olaylara verdiği tepkiler, müziksel davranışları oluşturur. Konsere gitme, müzik dinleme, müzik eşliğinde dans etme, herhangi bir ezgiye eliyle ritim tutarak ya da mırıldanarak eşlik etme vb. tepkiler bu davranış çeşitlerine örnek gösterilebilir. Tarman (2002:68) müziksel davranışı, “müziksel uyarıcıya verilen tepki” olarak tanımlarken, müziksel davranışların oldukça çeşitli ve karmaşık yapılar olduğunu belirten Boyle ve Radocy (1987:3,86) ise müziksel davranışları; bireysel veya toplu bir şekilde şarkı söyleme veya çalgı çalma, müziksel okuma ve yazma, müziksel doğaçlama ve besteleme, duygusal veya estetik bir şekilde müziği hissederek tepki verme, salınma, dans etme, tempo tutma gibi bilişsel, duyuşsal ve psikomotor davranışlar olarak tanımlamıştır. Araştırma kapsamında ele alınan, 2010-2011 yılı İnönü Üniversitesi Eğitim Fakültesi Güzel Sanatlar Eğitimi Bölümü Müzik Öğretmenliği Programı Özel Yetenek Sınavı iki aşamadan oluşmaktadır. Birinci aşamayı, “Müziksel İşitme-Yazma Alanı” (dikte , iki ses, üç ses, dört ses işitme, ezgi ve tartım yineleme); ikinci aşamayı ise “Müziksel Çalma Alanı” (çalgı çalma) ve “Müziksel Söyleme Alanı” (şarkı söyleme-eser seslendirme) oluşturmaktadır (İnönü, 2010). Türkiye’de özel yetenek sınavlarında ölçülen bu alanları Ece (2008: 286) “müziksel algılama alanı” ve “performans alanı” olmak üzere iki başlık altında sınıflandırmıştır.

1.1. İnönü Üniversitesi 2010-2011 Eğitim-Öğretim Yılı Müzik Öğretmenliği Programı Özel Yetenek Sınavı

İnönü Üniversitesi Müzik Öğretmenliği Programı’na, 2010-2011 eğitim-öğretim yılında yapılan özel yetenek seçme sınavına 387 aday başvurmuştur. Birinci aşama sınavında en yüksek puanları alan ilk 60 aday [program kontenjanının (N=30) iki katı kadar aday] ikinci aşama sınavına girmeye hak kazanmaktadır; fakat 5 adayın, aynı puanı alması sebebiyle 65 aday, ikinci aşama sınavına girmeye hak kazanmıştır. Sınav iki aşamalı bir yapıya sahiptir. Tablo 1’de birinci ve ikinci aşama sınavlarına ilişkin puanlama tablosu verilmiştir (İnönü, 2010).

Tablo 1. Birinci ve İkinci Aşama Sınavlarının Puanlama Tablosu

BİRİNCİ AŞAMA SINAVI	
Alt Boyutlar	Puanlar
Dikte	30 Puan
İki Ses	2 Adet x 2 = 4 Puan
Üç Ses	2 Adet x 3 = 6 Puan
Dört Ses	2 Adet x 5 = 10 Puan
Ezgi	2 Adet x 20 = 40 Puan
Tartım	1 Adet x 10 = 10 Puan
Toplam	100 Puan
İKİNCİ AŞAMA SINAVI	
Alt Boyutlar	Yüzde Ağırlıkları
Birinci Aşama Sınavı	% 50

Müziksel Söyleme	% 25
Müziksel Çalma	% 25
Toplam	%100

Birinci aşama sınavı, sınav alanı olarak Müziksel İşitme-Yazma alanından oluşmaktadır. Tablo 1’de görüldüğü üzere, birinci aşama sınavında puanlayıcılar (jüri heyeti) tarafından ölçmeye tabi tutulacak Müziksel İşitme-Yazma Alanı; dikte (%30), çok ses işitme (%20), ezgi yineleme (%40) ve tartım yineleme (%10) alt boyutlarından oluşmaktadır. Birinci aşama sınavının, ikinci aşama sınavı üzerinde %50 oranında ağırlığı bulunmaktadır. Birinci aşama sınavı sonunda 387 aday arasından en yüksek puanları alan ilk 65 aday, ikinci aşama sınavına girmeye hak kazanmıştır. İkinci aşama sınavı, Müziksel Çalma ve Müziksel Söyleme olmak üzere iki alandan oluşmaktadır. Müziksel Çalma alanı sınavında, her aday bir eser ile performans sergilemiştir. Puanlayıcılar değerlendirmede; doğallık ve yumuşaklık, doğru ve temiz çalma, teknik düzey ve eserin düzeyi, müziksel yorum olmak üzere çeşitli ölçütler kullanmıştır. Müziksel söyleme alanında adaylar İstiklal Marşı’nı ve sözleri Türkçe olan bir eseri seslendirmiştir. 65 adayın performanslarının değerlendirilmesinde, değerlendirme ölçütleri olarak; sesin doğru ve temiz kullanımı ile anlaşılır düzeyde Türkçeyi kullanma becerisi boyutlarına ilişkin ölçme-değerlendirme yapılmıştır (İnönü, 2010).

1.2. Yerleştirme Yöntemi

Müzik Öğretmenliği Programlarında yerleştirmeye esas olan puan, katsayılar ve hesaplama formülü aşağıda maddeler halinde verilmiştir (ÖSYS, 2010: 12-13):

Yerleştirmeye esas olan puanlar şunlardır:

- ÖYSP (Özel Yetenek Sınav Puanı)
- ÖYSP’nin standart puana çevrilmesi (ÖYSP-SP)
- Ağırlıklı Ortaöğretim Başarı Puanı (AOBP) (en yüksek puan)
- Sınav yılı aldığı Yükseköğretime Geçiş Sınavı Puanı (YGS) (altı puan türünden en yükseği)

Adayların AOBP ve YGS puanları, Güzel Sanatlar ve Spor Liseleri (GSSL) mezunu olma ve diğer liselerden mezun olma durumlarına göre farklı bir şekilde katsayılandırılarak, yerleştirme puanları oluşturulur. ÖYSP-SP belirlendikten sonra yerleştirmeye esas olan puan (Yerleştirme Puanı=YP) aşağıdaki formülle hesaplanmaktadır:

- Alan İçi adaylar için: $YP = (1 \times \text{ÖYSP-SP}) + (0,11 \times \text{AOBP}) + (0,22 \times \text{YGS-P})$
- Alan Dışı adaylar için: $YP = (1 \times \text{ÖYSP-SP}) + (0,08 \times \text{AOBP}) + (0,25 \times \text{YGS-P})$

Ülkemizde özel yetenek sınavlarının farklı açılardan ele alındığı birçok çalışma bulunmaktadır. Bu alanlardan bazılarını; özel yetenek sınavlarına katılan adayların müzik alanı puanları ve başarı durumlarının çeşitli değişkenlere göre incelendiği araştırmalar (Ece ve Kaplan, 2008; Sağer vd., 2014); özel yetenek sınavlarında, yerleştirmeye esas olan puanların birbiriyle olan ilişkilerini inceleyen çalışmalar (Atak Yayla, 2006; Ece ve Sazak, 2006a, 2006b; Sağer vd., 2013; Sungurtekin, 2006); sınava giren öğrencilerin mezun oldukları lise türlerine göre başarı durumlarının incelendiği çalışmalar (Ece, 2007; Öztürk, 2008; Sağer, 2007) ve özel yetenek sınavlarının lisans derslerini yordama gücü ile ilgili araştırmalar (Atak Yayla, 2003; Ece ve Bilgin, 2007; Yağcı, 2009) oluşturmaktadır.

Yapılan sınavların ana kaynağını; Türkiye’nin dört bir yanından gelen, farklı sosyo-demografik özelliklere sahip bireyler oluşturduğu düşünüldüğünde; öğrenciye ilişkin kişisel nitelikteki bu özelliklerin bilinmesi sayesinde öğrencilerin bireysel farklılıkları, ilgi ve ihtiyaçları esas alınarak ilgili bölümün öğretim programlarında gerekli revizyon çalışmaları yapılarak eğitim ve öğretim kalitesi artırılabilir. Bu bağlamda, özel yetenek sınavı ile öğrenci alımı yapan müzik öğretmenliği programına başvuran adayların; cinsiyet, yaş, mezun olunan lise türü, yaşantının geçirildiği yer-bölge, anne-baba eğitim durumları, hazırlık süresi, hazırlanma biçimi vb. sosyo-demografik özelliklerinin incelenmesi, ilgili kurumlarda verilen eğitimin niteliğini geliştirmek açısından yarar sağlayacağı düşünülmektedir. Bu noktalardan hareketle, yerleştirme puanları ile adayların kişisel özellikleri arasında nasıl bir ilişki olduğu araştırmanın temel problem durumu olarak görülmüştür.

Bu düşünceler doğrultusunda araştırmanın problem cümlesi “Özel yetenek sınavlarına giren adayların çeşitli sosyo-demografik değişkenlere göre yerleştirme puanları anlamlı farklılık göstermekte midir ?” biçiminde oluşturulmuştur.

2. YÖNTEM

Araştırma, Müzik Öğretmenliği özel yetenek sınavlarına başvuran adayların sınavdan elde ettikleri yerleştirme puanları ile sosyo-demografik özellikleri arasındaki ilişkiyi ortaya koyması bakımından ilişki tarama modeline göre desenlenmiştir. Karasar (2007) ilişki tarama modellerini, evren hakkında genel bir yargıya varmak amacı ile birden fazla değişken arasındaki ilişki durumunu ve düzeyini tespit etmek üzere yapılan araştırma modelleri olarak tanımlamıştır.

Araştırma, çalışma grubu üzerinden yürütülmüştür. Araştırmanın çalışma grubunu 2010-2011 yılı İnönü Üniversitesi Eğitim Fakültesi Güzel Sanatlar Eğitimi Bölümü Müzik Öğretmenliği Programı Özel Yetenek Sınavına giren 387 aday oluşturmaktadır.

Araştırmada veri toplama araçlarını; araştırmacı tarafından oluşturulan “Kişisel Bilgi Formu” ve adayların sınavdan aldıkları puanlar oluşturmaktadır. Adayların özel yetenek sınavından aldıkları puanlara, İnönü Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dekanlığı'nın ilgili biriminden ulaşılmıştır (İnönü Üniversitesi, 2010).

Verilerin istatistiksel olarak incelenmesi amacı ile elde edilen tüm veriler, istatistiksel işlemlerin yapılmasında kullanılan SPSS 16.0 programına işlenmiştir. Verilerin çarpıklık (skewness) ve basıklık (kurtosis) değerlerine bakılarak, Kolmogorov-Smirnov testi sonuçları incelenmiştir. Bu testin uygulanması, verilerin grup büyüklüğünün 50'den fazla olması durumunda yapılan yöntemlerden biridir (Büyüköztürk, 2007: 42). Puanların dağılımının normallikten aşırı sapma gösterip göstermediği incelenmiştir. Yerleştirme puanlarını Kolmogorov-Smirnov testi sonuçları Tablo 2'de verilmiştir.

Tablo.2. Puanların çarpıklık-basıklık Değerleri ve Kolmogorov-Smirnov Testi Anlamlılık Düzeyi Sonuçları

	N	Çarpıklık	Basıklık	Kolmogorov-Smirnov
				(K-S)
				p
Yerleştirme Puanları	387	1.336	1.446	.000
Yerleştirme Puanları*	65	.104	.288	.200

*Sadece ikinci aşama sınavına giren adayların puanları

Tablo 2'deki Kolmogorov-Smirnov testi anlamlılık düzeyi sonuçları incelendiğinde, ikinci aşama sınavına giren adayların (N=65) yerleştirme puanları ($p > .05$) dışındaki yerleştirme puanlarının (N=387) normal dağılım göstermediği belirlenmiştir. Bu aşamadan sonra araştırmada kullanılan tüm puanların çarpıklık değerlerine bakılmıştır. Bir veri grubuna ilişkin puanların çarpıklık değerinin +1, -1 aralığında olmasının normal dağılım için kabul edilebilir düzeyde olmasının yanı sıra, bu değerlerin +2, -2 aralığında olması da genellikle kabul edilebilir bir durum olarak görülmektedir (Cooper Cutting, 2010). Buradan hareketle, çarpıklık katsayılarına bakıldığında, bütün değerlerin +2, -2 aralığında olduğu ve puanların dağılımında aşırı bir sapma olmadığı görülmektedir.

Adayların belli başlı özelliklerine yani bağımsız değişkenlere göre (cinsiyet, mezun olunan lise türü, yaşantının çoğunun geçirildiği yer-bölge, aile müzik ilgi durumu, aile aylık gelir, özel yetenek sınavlarına hazırlık süresi-hazırlanma biçimi, okul ve sınavlara hazırlık süreci dışında müzik eğitimi alma durumu, çalgı alanı) yerleştirme puanları arasında anlamlı fark olup olmadığına bakılmıştır. Her ne kadar üç puan türünde normal dağılımdan aşırı sapmalar olmadığı tespit edilmiş olsa da, bağımsız değişken gruplarına göre puanlarda anlamlı fark olup olmadığına incelendiği küçük gruplarda, yani dağılımın homojen olmadığı durumlarda ($N < 30$) parametrik olmayan alternatif testler kullanılmıştır. Büyüköztürk, Bökeoğlu ve Köklü (2009:63) bu durumu “pek çok özelliğin evrende normal bir dağılım göstermesine karşılık, ilgilenilen bir özelliğe ilişkin ölçümlerin küçük bir gruptan elde edilmesi durumunda ($N < 30$), normal dağılımdan sapmalar olacaktır” şeklinde açıklamıştır. Bu bağlamda, cinsiyete göre, dağılımın normal olduğu durumlarda t-testi uygulanmıştır. Diğer değişkenlere göre gruplardaki dağılımın normal olduğu durumlarda tek yönlü varyans analizi (ANOVA) uygulanmış, anlamlı farklılıkların hangi gruplar arasında olduğunu belirlemek için Tukey testi kullanılmıştır. Dağılımın normal olmadığı durumlarda ise Kruskal-Wallis H testi uygulanmıştır. Farkların hangi gruplar arasındaki olduğunu belirlemek için grupların ikili kombinasyonları üzerinden Mann-Whitney U testi uygulanmış, elde edilen veriler açıklanmıştır. Anlamlılık düzeyi (p) .05 olarak alınmıştır. Tukey testi ile Kruskal-Wallis H testinden sonra uygulanan Mann-Whitney U testi sonuçları tabloların altında verilmiş, diğer test sonuçları ise tablolandırılarak yorumlanmıştır.

3. BULGULAR

Bu bölümde adayların; cinsiyet, mezun olunan lise türü, yaşantının çoğunun geçirildiği yer-bölge, aile aylık gelir (varsa adayın geliri de dahil), aile müzik ilgi durumu, özel yetenek sınavlarına hazırlık süresi ve hazırlanma biçimi, okul ve hazırlık süreci dışında müzik eğitimi alma durumu, sınavda performans gösterdiği çalgı değişkenlerine göre yerleştirme puanlarında anlamlı bir farklılık olup olmadığına bakılmıştır. Bu amaçla *t*-testi, tek yönlü varyans analizi (ANOVA), Tukey testi, Kruskal-Wallis testi ve Mann-Whitney U testi uygulanmıştır. Elde edilen sonuçlar tablolar aracılığıyla verilerek gerekli açıklamalar yapılmıştır.

3.1. Çeşitli Değişkenler ile Yerleştirme Puanları Arasındaki İlişkilere Yönelik Bulgular

Adayların cinsiyete göre Yerleştirme puanlarının *t*-testi sonuçları Tablo 3'te yer almaktadır.

Tablo 3. Yerleştirme Puanlarının Cinsiyete Göre *t*-testi Sonuçları

Cinsiyet	N	\bar{X}	S	sd	t	p
Kız	178	100.19	24.24	385	.411	.681
Erkek	209	99.15	25.21			

Tablo 3'deki *t*-testi sonuçlarına göre, kız adaylar (\bar{X} =100.19) ile erkek adaylar (\bar{X} =99.15) arasında Yerleştirme puanlarında (t =.411, p >.05) anlamlı farklılık olmadığı görülmektedir.

Adayların mezun olunan lise türüne göre Yerleştirme puanlarının tek yönlü varyans analizi sonuçları (ANOVA) Tablo 4'te yer almaktadır.

Tablo 4. Yerleştirme Puanlarının Mezun Olunan Lise Türüne Göre Tek Yönlü Varyans Analizi Sonuçları (ANOVA)

Varyansın Kaynağı	Kareler Toplamı	sd	Kareler Ortalaması	F	p
Gruplararası	6782.514	2	3391.257	5.672	.004
Gruplarıçi	229571.436	384	597.842		
Toplam	236353.950	386			

Tablo 4'deki varyans analizi sonuçlarına bakıldığında, Yerleştirme puanları mezun olunan lise türü gruplarına göre anlamlı bir farklılık göstermektedir (F (2-384) =5.672, p <.01).

Lise türüne göre farkların hangi gruplar arasında olduğunu belirlemek amacı ile yapılan Tukey testinin sonuçlarına göre, GSSL mezunu adayların puanlarının (\bar{X} =103.93); genel liselerden (\bar{X} =95.37) mezun olan adayların puanlarına göre anlamlı bir farklılık gösterdiği ve GSSL mezunlarının Yerleştirme puanlarının daha yüksek olduğu gözlemlenmektedir. GSSL ve genel lise mezunu adayların puanları ile diğer lise türlerinden mezun olan adayların puanları (\bar{X} =96.40) arasında anlamlı farklılık bulunmamıştır. Yerleştirme puanının hesaplanmasında; Müziksel İşitme-Yazma Alanı, Müziksel Çalma Alanı ve Müziksel Söyleme Alanı puanlarının yanı sıra AOBP ve YGS puanının da kullanılmasından dolayı, değişkenlere göre puanlar arası farklılıklarda AOBP ve YGS puanının da etkisi olduğu unutulmamalıdır.

Adayların, yaşantının çoğunun geçirildiği yere göre Yerleştirme puanlarının (YP) tek yönlü varyans analizi sonuçları (ANOVA) Tablo 5'te yer almaktadır.

Tablo 5. Yerleştirme Puanlarının Yaşantının Çoğunun Geçirildiği Yere Göre Tek Yönlü Varyans Analizi Sonuçları (ANOVA)

Varyansın Kaynağı	Kareler Toplamı	sd	Kareler Ortalaması	F	p
Gruplararası	6363.162	3	2121.054	3.532	.015
Gruplarıçi	229990.788	383	600.498		
Toplam		386			

Tablo 5'deki varyans analizi sonuçlarına bakıldığında, Yerleştirme puanlarında yaşantının çoğunun geçirildiği yerlere göre anlamlı farklılık olduğu görülmektedir. (F (3-383)=3,532, p <.05).

Değişkenler arası farkların hangi gruplar arasında olduğunu belirlemek amacı ile Tukey testi yapılmıştır. Testin sonuçlarına göre yaşantılarının çoğunu büyükşehirlerde geçiren adayların puanlarının ($\bar{X} = 105.73$); ilçelerde geçiren adayların puanlarına ($\bar{X} = 94.06$) göre anlamlı farklılık gösterdiği ve büyükşehir grubundaki adayların puanlarının, ilçe grubunda yer alanların puanlarına göre daha yüksek olduğu saptanmıştır. İl ve kasaba-köy gruplarında yer alan adayların puanlarında gruplar arası anlamlı bir farklılık olmadığı tespit edilmiştir.

Adayların Yerleştirme puanlarının (YP), yaşantının çoğunun geçirildiği bölgeye göre Kruskal-Wallis testi sonuçları Tablo 6'da yer almaktadır.

Tablo 6. Yerleştirme Puanlarının Yaşantının Çoğunun Geçirildiği Bölgeye Göre Kruskal-Wallis Testi Sonuçları

Bölge	n	sd	Sıra Ort.	χ^2	p
Akdeniz	74		185.32		
Ege	4		265.00		
Marmara	11		153.64		
Doğu Anadolu	123	6	177.11	10.725	.097
Güneydoğu Anadolu	90		214.02		
Karadeniz	23		193.17		
İç Anadolu	62		211.68		
Toplam	387				

Tablo 6'daki Kruskal-Wallis testi sonuçları incelendiğinde, adayların yaşantılarının çoğunu geçirdikleri bölgelere göre Yerleştirme puanlarında [$\chi^2 (6) = 10.725, p > .05$] anlamlı farklılığa rastlanmamıştır.

Adayların Yerleştirme puanlarının, aile müzik ilgi durumuna göre Kruskal-Wallis testi sonuçları Tablo 7'de yer almaktadır.

Tablo 7. Yerleştirme Puanlarının Aile Müzik İlgi Durumuna Göre Kruskal-Wallis Testi Sonuçları

Aile Müzik İlgi Durumu	n	sd	Sıra Ort.	χ^2	p
Yok	80		187.62		
Dinleyici	111		188.67		
Amatör Düzeyde	136	4	195.63	2.642	.619
Müzik Eğitimsi	52		202.81		
Besteci-İcracı	8		246.75		
Toplam	387				

Tablo 7'deki Kruskal-Wallis testi sonuçlarına bakıldığında, aile müzik ilgi durumuna göre Yerleştirme puanlarında [$\chi^2 (4) = 2.642, p > .05$] anlamlı farklılığa rastlanmamıştır.

Adayların Yerleştirme puanlarının aile aylık gelir durumuna göre Kruskal-Wallis testi sonuçları Tablo 8'de yer almaktadır.

Tablo 8. Yerleştirme Puanlarının Aile Aylık Gelir Durumuna Göre Kruskal-Wallis Testi Sonuçları

Aile Aylık Gelir Durumu	n	sd	Sıra Ort.	χ^2	p
0-499	34		179.32		
500-999	113		184.05		
1000-1499	113		198.17		
1500-1999	82	6	193.89	5.210	.517
2000-2499	18		241.56		
2500-2999	12		210.42		
3000 ve üstü	15		201.20		

Toplam	387
--------	-----

Tablo 8'deki Kruskal-Wallis testi sonuçları incelendiğinde, aile aylık gelir durumuna göre Yerleştirme puanlarında [$\chi^2(6) = 5.210, p > .05$] anlamlı farklılığa rastlanmamıştır.

Adayların Yerleştirme puanlarının sınava hazırlık süresine göre Kruskal-Wallis testi sonuçları Tablo 9'da yer almaktadır.

Tablo 9. Yerleştirme Puanlarının Hazırlık Süresine Göre Kruskal-Wallis Testi Sonuçları

Hazırlık Süresi	n	sd	Sıra Ort.	χ^2	p
6 aydan az	56		183.04		
6 ay-1 yıl	82		175.13		
1 yıl 1 gün-2yıl	40		191.62		
2 yıl 1 gün-3 yıl	22	6	177.82	6.833	.337
3yıl 1gün-4 yıl	4		243.75		
4 yıl 1gün-5 yıl	153		205.76		
5 yıldan fazla	30		214.43		
Toplam	387				

Tablo 9'daki Kruskal-Wallis testi sonuçlarına bakıldığında, Yerleştirme puanlarında [$\chi^2(6) = 6.833, p > .05$] adayların hazırlık süresine göre anlamlı farklılık olmadığı görülmektedir.

Adayların Yerleştirme puanlarının sınava yönelik eğitim aldığı yer-yönteme, hazırlanma biçimine göre Kruskal-Wallis testi sonuçları Tablo 10'da yer almaktadır.

Tablo 10. Yerleştirme Puanlarının Sınavlara Hazırlanma Biçimine Göre Kruskal Wallis Testi Sonuçları

Sınavlara Hazırlanma Biçimi	n	sd	Sıra Ort.	χ^2	p
Okul	177		201.32		
Özel-bireysel ders	63		155.02		
Dershane-kurs	129	4	198.79	10.191	.037
Bireysel Çaba	17		221.06		
Hazırlık Yapmayanlar	1		277.00		
Toplam	387				

Tablo 10'daki Kruskal Wallis testi sonuçları incelendiğinde, Yerleştirme puanlarında adayların sınavlara hazırlanma biçimlerine göre [$\chi^2(4) = 10.191, p < .05$] anlamlı farklılık olduğu görülmektedir.

Farklılıkların hangi gruplar arasında olduğunu saptamak için, grupların ikili kombinasyonları üzerinden Mann-Whitney U testi uygulanmıştır. Bu testlerin sonuçlarına göre GSSL'lerde aldıkları eğitimle sınavlara hazırlık yapanların puanları ile özel-bireysel ders alarak hazırlananların puanları arasında anlamlı farklılık olduğu ve GSSL'lerde aldıkları eğitimle hazırlananların puanlarının daha yüksek olduğu bulunmuştur.

Özel-bireysel ders alarak hazırlananların puanlarının; dershane ve kurslarda hazırlananların ve bireysel olarak hazırlananların puanlarından daha düşük olduğu ve farklılıkların anlamlı olduğu sonucu bulunmuştur. Bu durum, dikkat çekici bir bulgu olarak görülmektedir.

Adayların Yerleştirme puanlarının okul ve sınavlara hazırlık süreci dışında müzik eğitimi alma durumuna göre Kruskal-Wallis testi sonuçları Tablo 11'de yer almaktadır.

Tablo 11. Yerleştirme Puanlarının Okul ve Sınavlara Hazırlık Süreci Dışında Müzik Eğitimi Alma Durumuna Göre Kruskal-Wallis Testi Sonuçları

Okul ve Hazırlık Süreci Dışında Müzik Eğitimi Alma Durumu	n	sd	Sıra Ort.	χ^2	p
---	---	----	-----------	----------	---

Almayanlar	205		200.77		
Dershane-kurs	79		203.48		
Halkeğitim merkezi	15	3	214.13	7.201	.066
Özel-bireysel ders	88		166.30		
Toplam	387				

Tablo 11'deki Kruskal-Wallis testi sonuçlarına bakıldığında, adayların Yerleştirme puanlarında [χ^2 (3) =7.201, $p>.05$], okul ve sınavlara hazırlık süreci dışında müzik eğitimi alma durumuna göre anlamlı farklılık olmadığı görölmektedir.

Adayların Yerleştirme puanlarının çalgı alanına göre Kruskal-Wallis testi sonuçları Tablo 12'de yer almaktadır.

Tablo 12. Yerleştirme Puanlarının algı Alanına Göre Kruskal-Wallis Testi Sonuçları

Çalgı Alanı	n	sd	Sıra Ort.	χ^2	p
Piyano	136		210.80		
Keman	53		224.83		
Klasik Gitar	61		165.59		
Flüt	29		225.03		
Bağlama	61		169.75		
Viyola	15		114.33		
Viyolonsel	13	12	264.54	41.425	.000
Ney	4		123.25		
Trompet	1		266.00		
Blokflüt	5		129.80		
Ud	5		62.00		
Klarnet	1		39.00		
Kanun	3		198.00		
Toplam	387				

Tablo 12'deki Kruskal-Wallis testi sonuçlarına bakıldığında, adayların Yerleştirme puanlarında, çalgı alanına göre anlamlı farklılık olduğu görölmektedir [χ^2 (12) = 41.425, $p<.01$]. Yerleştirme puanlarında en fazla katılımın olduğu dört gruba bakıldığında (piyano, keman, klasik gitar, bağlama), piyano ve keman alanında performans gösterenlerin daha yüksek puanlar aldığı gözlemlenmektedir. Aynı zamanda çalgı alanı flüt ve viyolonsel olanların da yüksek puanlar aldığı saptanmıştır. Yerleştirme puanları ve Müziksel İşitme-Yazma Alanı [χ^2 (12) = 40.830, $p<.01$] puanları incelendiğinde; çalgı alanına göre, yüksek puan alan gruplar bakımından, bu iki puan türünün benzerlik göstermesi dikkat çekicidir.

Farklılıkların hangi gruplar arasında olduğunu saptamak için, grupların ikili kombinasyonları üzerinden Mann-Whitney U testi uygulanmıştır. Çalgı alanı piyano ve keman olanların puanlarının; klasik gitar, bağlama, viyola, ud olanların puanlarına göre daha yüksek olduğu ve farklılıkların anlamlı olduğu sonucu bulunmuştur.

Çalgı alanı klasik gitar olan adayların puanlarının; piyano, keman, flüt ve viyolonsel olanların puanlarından daha düşük, ud olanların puanlarından ise daha yüksek olduğu ve farklılıkların anlamlı olduğu tespit edilmiştir.

Çalgı alanı flüt olanların puanlarının; çalgı alanı klasik gitar, bağlama, viyola ve ud olanların puanlarından daha yüksek olduğu ve farklılıkların anlamlı olduğu saptanmıştır.

Bağlama alanında performans gösterenlerin puanlarının; flüt ve viyolonsel alanında performans gösterenlerden daha düşük, viyola ve ud alanında performans gösterenlerden daha yüksek olduğu ve farklılıkların anlamlı olduğu bulunmuştur.

Çalgı alanı viyola olanların puanlarının; piyano, keman, flüt, bağlama ve viyolonsel olanların puanlarından daha düşük olduğu ve farklılıkların anlamlı olduğu bulunmuştur.

Viyolonsel alanında performans gösterenlerin puanlarının; klasik gitar, bağlama, viyola, ney, blokflüt ve ud alanında performans gösterenlerin puanlarından daha yüksek olduğu ve farklılıkların anlamlı olduğu saptanmıştır.

4. TARTIŞMA, SONUÇ VE ÖNERİLER

Aşağıda sosyo-demografik nitelikte olan bağımsız değişkenlerin sırasına göre yerleştirme puanlarındaki anlamlı farklılık durumları verilmiştir.

- Cinsiyete göre yerleştirme puanlarında anlamlı farklılık bulunmamıştır. Bu bulgu, Sungurtekin'in (2006) araştırmasıyla da desteklenmektedir. Diğer yandan; Sağer vd., (2014) tarafından yapılan çalışmada ise cinsiyet değişkeni açısından kız adayların lehine anlamlı farklılık olduğu tespit edilmiştir.
- Mezun olunan lise türüne göre, GSSL mezunu adayların puanlarının genel liselerden mezun olan adayların puanlarına göre anlamlı bir farklılık gösterdiği ve GSSL mezunlarının yerleştirme puanlarının daha yüksek olduğu saptanmıştır. Bu bulgu, Sağer ve diğerlerinin (2014) araştırmasıyla paralellik göstermektedir. Ayrıca, özel yetenek sınavına başvuran öğrencilerin mezun oldukları lise türlerine göre başarı durumlarının incelendiği çalışmalarda (Öztürk, 2008; Sungurtekin, 2006); GSSL mezunu öğrencilerin özel yetenek sınavlarında elde ettikleri başarının, diğer liselerden mezun olanlara göre daha yüksek olduğu tespit edilmiştir.
- Yaşantının çoğunun geçirildiği yere göre, yerleştirme puanları arasında anlamlı farklılık bulunmuştur. Yaşantılarının çoğunu büyükşehirlerde geçiren adayların puanlarının; ilçelerde geçiren adayların puanlarına göre anlamlı farklılık gösterdiği ve büyükşehir grubundaki adayların puanlarının, ilçe grubunda yer alanların puanlarına göre daha yüksek olduğu tespit edilmiştir.
- Yaşantının çoğunun geçirildiği bölgeye göre yerleştirme puanlarında anlamlı farklılık bulunmamıştır.
- Aile müzik ilgi durumuna ve aile aylık gelir durumuna göre, yerleştirme puanlarında anlamlı farklılık bulunmamıştır. Bu bulgu, aile aylık gelir durumu açısından, Sağer ve diğerlerinin (2014) araştırmasıyla da desteklenmektedir.
- Özel yetenek sınavlarına hazırlık süresine göre, yerleştirme puanlarında anlamlı farklılık bulunmamıştır.
- Özel yetenek sınavlarına hazırlanma biçimlerine göre, yerleştirme puanlarında anlamlı farklılık olduğu sonucu bulunmuştur. GSSL'lerde aldıkları eğitimle sınavlara hazırlık yapanların puanları ile özel-bireysel ders alarak hazırlananların puanları arasında anlamlı farklılık olduğu ve Güzel Sanatlar ve Spor Liseleri'nde aldıkları eğitimle hazırlananların puanlarının daha yüksek olduğu tespit edilmiştir.
- Okul ve özel yetenek sınavlarına hazırlık süreci dışında müzik eğitimi alma durumuna göre, yerleştirme puanlarında anlamlı farklılık bulunmamıştır.
- Çalgı alanına göre, yerleştirme puanları arasında anlamlı farklılık bulunmuştur. Yerleştirme puanlarında en fazla katılımın olduğu dört gruba bakıldığında (piyano, keman, klasik gitar, bağlama) piyano ve keman alanında performans gösterenlerin daha yüksek puanlar aldığı saptanmıştır. Aynı zamanda çalgı alanı flüt ve viyolonsel olanların da yüksek puanlar aldığı tespit edilmiştir.
- Çalgı alanı piyano ve keman olanların puanlarının; klasik gitar, bağlama, viyola, ud olanların puanlarına göre daha yüksek olduğu ve farklılıkların anlamlı olduğu tespit edilmiştir.
- Çalgı alanı klasik gitar olan adayların puanlarının; piyano, keman, flüt ve viyolonsel olanların puanlarından daha düşük, ud olanların puanlarından ise daha yüksek olduğu ve farklılıkların anlamlı olduğu tespit edilmiştir.
- Çalgı alanı flüt olanların puanlarının; çalgı alanı klasik gitar, bağlama, viyola ve ud olanların puanlarından daha yüksek olduğu ve farklılıkların anlamlı olduğu saptanmıştır.
- Bağlama alanında performans gösterenlerin puanlarının; flüt ve viyolonsel alanında performans gösterenlerden daha düşük; viyola ve ud alanında performans gösterenlerden daha yüksek olduğu ve farklılıkların anlamlı olduğu bulunmuştur.
- Çalgı alanı viyola olanların puanlarının; piyano, keman, flüt, bağlama ve viyolonsel olanların puanlarından daha düşük olduğu ve farklılıkların anlamlı olduğu bulunmuştur.

• Viyolonsel alanında performans gösterenlerin puanlarının; klasik gitar, bağlama, viyola, ney, blokflüt ve ud alanında performans gösterenlerin puanlarından daha yüksek olduğu ve farklılıkların anlamlı olduğu saptanmıştır.

Araştırma bulguları ışığında aşağıdaki önerilerde bulunulmuştur.

Özel yetenek sınavları ile ilgili alan yazın incelendiğinde, öğrenci kaynağının sadece lise türü ve cinsiyet açısından ele alındığı; diğer sosyo- demografik değişkenlerin ele alındığı yetersiz sayıda araştırma olduğu tespit edilmiştir. Sınavlara katılan öğrencilerin hazırlık süreci, hazırlanma biçimi, çalgı alanları vb. müziksel yaşantılarını da içeren diğer sosyo-demografik özellikteki nitelikleri incelenmeli ve başarı durumları bu doğrultuda araştırılmalıdır.

Yaşantılarını büyükşehirlerde geçiren adayların diğer adaylara göre daha fazla imkâna sahip olmalarından dolayı daha başarılı oldukları söylenebilir. Bu açıdan il, ilçe, kasaba-köy gibi yerleşim yerlerinde yaşayan insanlar için gerek halk eğitim merkezlerinde gerekse yeni oluşturulacak “müzik evi” gibi kurumlar aracılığı ile müziğin eğitimsel boyutunun yeniden yapılandırılması önerilmektedir.

GSSL mezunu öğrencilerin diğer lise mezunlarına göre daha başarılı olmaları sonucunun; hazırlanma biçimi açısından, okulda sınavlara yönelik eğitim almalarından dolayı ortaya çıktığı düşünülebilir. Diğer lise türlerinden mezun olan adaylar için bu sınavlara yönelik Milli Eğitim Bakanlığı bünyesinde kurslar verilmeli, dersane gibi özel ve tüzel kuruluşlarda verilecek eğitim, uzman kişiler tarafından yürütülmelidir. Bu yaklaşım denetlenebilir bir yapıyı beraberinde getirerek, GSSL mezunu olmayan adayların da bu sınavlara daha sistemli ve nitelikli bir biçimde hazırlanmalarını sağlanabilir.

KAYNAKÇA

- Atak Yayla, A. (2003). *Müziksel Yeteneğin Ölçümü*. Yayımlanmamış Doktora Tezi, Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara.
- Atak Yayla, A. (2006). *Müzik Eğitimi Anabilim Dalları Özel Yetenek Sınavlarında ÖSS ve Ağırlıklı Ortaöğretim Başarı Puanlarının Yerleştirme Puanına Etkisi*. Ulusal Müzik Eğitimi Sempozyumu'nda sunuldu, Denizli.
- Boyle, J. David and Radocy, Rudolf E. (1987). *Measurement and Evaluation of Musical Experiences*. New York: Schirmer Books.
- Ece, A. S. (2007). Özel Yetenek Sınavlarında Yerleştirmeye Esas Olan Puan ve Katsayıların Alan ve Alan Dışından Gelen Adaylara Yansımaları (Karşılaştırmalı Durum Saptaması). *Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 8(13), 121-132.
- Ece, A. S. ve Bilgin S. (2007). Mezun Oldukları Lise Türlerine Göre Müzik Eğitimi Anabilim Dalı Öğrencilerinin Başarı Durumlarının İncelenmesi. *İnönü Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 8(14), 113-130.
- Ece, A. S. ve Kaplan S. (2008). Müziksel Algılama (İşitme, Okuma, Yazma) Ses ve Çalgı Yeteneği Arasındaki İlişkilerin Farklı Değişkenler Açısından İncelenmesi. *Kastamonu Eğitim Dergisi*, 16(1), 285-296.
- Ece, A. S. ve Sazak, N. (2006a). *Özel Yetenek Sınavlarında ÖSS & AOÖB Puanlarının Yerleştirme Puanları İçerisindeki Yeri ve Adayların ÖSS Puanları ile Akademik Ortalamaları Arasındaki İlişkilerin İncelenmesi (AİBÜ Örneği)*. Ulusal Müzik Eğitimi Sempozyumu'nda sunuldu, Denizli.
- Ece, A. S. ve Sazak, N. (2006b). Özel Yetenek Sınavları'nda ÖSS Puanı ile Yetenek Puanları (İşitme Alanı, Ses Alanı, Çalgı Alanı) Arasındaki İlişkilerin İncelenmesi. *Trakya Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 8(1), 133-144.
- İnönü Üniversitesi. (2010). *Eğitim Fakültesi Güzel Sanatlar Eğitimi Bölümü Müzik Öğretmenliği Programı 2010-2011 Eğitim-Öğretim Yılı Ön Kayıt ve Yetenek Sınavları Kılavuzu*.
- Kuzgun, Y. (2003). *Meslek Rehberliği ve Danışmanlığına Giriş*. Ankara: Nobel Yayın Dağıtım.
- Öğrenci Seçme ve Yerleştirme Merkezi. (2010). *Öğrenci Seçme ve Yerleştirme Sistemi Yükseköğretim Programları ve Kontenjanları Kılavuzu*. Ankara: Öğrenci Seçme ve Yerleştirme Merkezi (ÖSYM).

- Öztürk, S. (2008). *Müzik Öğretmenliği Programları Özel Yetenek Sınav Sonuçlarının Öğrenci Kaynakları Düzleminde İncelenmesi*. Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara.
- Sağır, T. (2007). Anadolu Güzel Sanatlar Liseleri Müzik Bölümü ile Diğer Liselerden Mezun Öğrencilerin Müzik Öğretmenliği Programı Özel Yetenek Giriş Sınavındaki Başarı Durumlarının İncelenmesi. *Gaziosmanpaşa Üniversitesi Sosyal Bilimler Araştırmaları Dergisi*, 2(2), 212-221.
- Sağır, T., Zahal, O. ve Gürpınar, E. (2013). Müzik Öğretmenliği Programı Özel Yetenek Sınavlarında YGS Puanları ile Müzik Alanı Puanları Arasındaki İlişkilerin İncelenmesi. *International Journal of Human Sciences*. 10(1), 541-554.
- Sağır, T., Zahal, O. ve Gürpınar, E. (2014). Müzik Öğretmenliği Programı Özel Yetenek Sınavlarına Giren Adayların, Alan Puanları ve Sınav Başarı Durumlarının Çeşitli Değişkenlere Göre İncelenmesi. *Akademik Bakış Dergisi*, (41)
- Sungurtekin, M. (2006). U. Ü. Eğitim Fakültesi Güzel Sanatlar Eğitimi Bölümü Müzik Eğitimi Anabilim Dalı 2004-2005 Yetenek Sınavının Genel Değerlendirmesi. *Uludağ Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 19(2), 399-414.
- Tarman, S. (2002). *Gazi Üniversitesi Müzik Eğitimi Anabilim Dalı Giriş Müzik Yetenek Sınavlarının Geçerlik ve Güvenirlik Yönünden İncelenmesi ve Değerlendirilmesi*. Yayımlanmamış Doktora Tezi, Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara.
- Yağcı, U. (2009). *Türkiye'deki Anadolu Güzel Sanatlar Liseleri Müzik Bölümleri Öğrenci Özel Yetenek Giriş Sınavlarının Müziksel İşitme-Algılama Boyutunun Değerlendirilmesi*. Yayımlanmamış Doktora Tezi, Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara.